

GOSPODAR

LETO 1933

9. NOVEMBRA

STEV. 18

Še o breskvah

Te dni sem govoril z nekim posestnikom iz ljubljanske okolice, ki mi je povedal, da so prodali na trgu v Ljubljani okoli 2000 kg domačih breskev. Če računamo, da so bile samo po 3 Din kg, znesle izkupiček že lepo vsotico. Pa so bile to večinoma pozne, slabe, lahko bi rekli divje breskve, podolgasto ploske oblike, umazano sive barve in grenkega okusa. Koliko več bi bili lahko dobili zanje, ko bi bile rane sorte, ki zorijo julija, avgusta in ki so tudi lepše zunanosti in neprimerno boljšega okusa. Ako breskve uspevajo v ljubljanski okolici, koliko bolj bi uspevale v mnogo ugodnejših vinorodnih krajih, kjer je nešteto prikladnih, solčnih leg, zlasti na zemljiščih, kjer so bili ali pa so še dandanes slabi vinogradi.

Vpridelovanju breskev nam bodi za zgled Italija, ki je v tem oziru na prvem mestu izmed vseh evropskih držav. Do neverjetne razsežnosti se je razvilo to pridelovanje v zadnjih 20 letih, zlasti po vojni. Leta 1931. so izvozili čez 4000 vagonov breskev. Samo v okolici Verone je obsajenih z breskvami blizu 4000 hektarov t. j. čez 7000 oralov zemljišča.

Breskev ima neke prednosti pred vsemi drugimi sadnimi plemení. Pred vsem moramo poudarjati njeno izredno hitro rast in rano rodovitnost. V tem je zelo podobna vinski trti. V tretjem letu po saditvi ali po požlahtnitvi že cvete in rodi. Res je sicer, da drevo ne doseže tolike starosti kakor hruška ali jablana, zato pa zelo hitro zrastle takoj mlada zarodi, potem rodi dokaj redno in se zaradi hitre rasti nasad lahko tudi prav hitro obnovi. Kdor hoče imeti hiter dohodek iz sadjarstva, ga z nobenim plemenom ne bo dosegel tako naglo kakor z breskvami.

Omeniti moramo pa še neko drugo ugodnost. Breskov nasad je razmeroma poceni, ako drevja ne kupujemo, ampak vzgajimo sami po temle navodilu:

Zemljišče, ki ga mislimo obsaditi z breskvami, moramo pripraviti jeseni ali vsaj pozimi. Prostor treba globoko preorati (kjer je lega za oranje primerna in če je prazen), ali prekopati, pognojiti s kompostom ali z godnim hlevskim gnojem. Na pripravljenem zemljišču zaznamujemo mesta, kjer bodo breskve rastle, s kratkimi količi, ki jih zabijemo v zemljo v vrstah po 5 m narazen, vrste pa po 6—7 m vsaksebi. K vsakemu količu posadimo takoj sedaj po 3—4 koščice od domačih poznih breskev. Kjer zemlje ne moremo takoj pripraviti, vložimo koščice v kak zaboj v vlažno zemljo, kjer naj počakajo do tje, da bo zemljišče pripravljeno. Sušiti koščic ne smemo, sicer slabo kalijo.

Spomladi bodo koščice pri količih ozelenele. Pri vsakem količku pustimo samo eno rastlinico, druge pa ali zavržemo, ali pa presadimo, če imamo prostor. Take mlade breskvice se jako rade primejo, ako jih presadimo kmalu, ko pribodejo iz zemlje, vsekako pa prej nego se posušila kalilna lističa. Takoj tisto leto avgusta meseca divje breskve požlahtnimo z očesom (okuliramo) s sortami, ki so primerne za dotični kraj in lego. Med letom drevesca plevemo in okopavamo. Vmes med sortami pa lahko pridelujemo karkoli (n. pr. krompir, fižol, zelje itd.).

Naslednjo pomlad imamo važno pa zelo lahko delo: vsako drevesce namreč odrežemo kakih 10 cm nad vcepljenim očesom, toda šele, ko začne žlahtno oko odganjati. Žlahtne poganjke potem privezujemo k čepom, da jih ne polomi vihar in da rastejo naravnost pokonci. Avgusta meseca pa če-

pe, z ostrim nožem porežemo in rano zamažemo s cepilno smolo. Do jeseni zrastejo že zastavna breskova drevesca, ki bodo drugo leto že cvetela in rodila.

Kdor nikakor ne bi mogel to jesen sejati, ker ne more pripraviti zemljišča, naj koščice prav na gosto poseje na kak prostor na zelenjadnem vrtu ali na zelniku. Preden koščice pokrije z zemljo, naj jih posipa z živim apnom. To zelo pospeši kalenje. Spomladi, takoj ko dobro ozelené, jih pa presadimo kamor hočemo.

Na opisani način prirejeni nasad breskev daje najhitreje dohodek in je najcenejši, ker drevje takorekoč nič ne stane. Pa ima še druge prednosti. Taka na stalnem mestu iz semena vzgojena, torej nepresajena drevesa so mnogo bolj zdrava in bolj trpežna nego presajena.

H.

Prezgodnje in prehitro odstavlanje telet

Lahko rečemo, da je nepravilno odstavlanje najglavnejša napaka, ki se dela pri vzgoji telet. Navadno se teleta odstavljajo prezgodaj in prehitro. Ako bi se teletom le prezgodaj in pri tem le polagoma odtegnilo celo mleko in začelo pravočasno nadomeščati s sladkim posnetim mlekom ter primernimi močnimi krmili, n. pr. z lanenim semenom, ovsenim zdrobom, pšeničnimi otrobi ali lanenimi tropinami, bi takšno odstavlanje še ne imelo tako hudih posledic za razvoj in raščo telet. Toda največkrat se zgodi, da se jim prezgodaj in naenkrat odvzame vse celo mleko. Včeraj je tele še sesalo kakor po navadi, danes pa nič več. Tele od tedaj dalje žalostno muka noč in dan, kar včasih gospodarja pripravi do tega, da ga pusti še nekaj dni vsaj po enkrat na dan sesati. Včasih pa vse mukanje ne pomaga nič. Prazen želodec in lakota prisilita slednjič odstavljeno tele, da začne uživati krmo, ki obstoji iz sena in vode in morda tudi nekoliko otrobov. Tele sicer žre pokladano krmo, ne more pa je izkoristiti, ker njegova prebavila niso imela

še dovolj časa, da bi se preustrojila in prilagodila na popolnoma nova krmila, ki se tako zelo razlikujejo od celega mleka. Zato pa tudi poteče precej dni, prej ko se privadijo vamp, kapica, prebiralnik, siriščnik in čreva na novo krmo. Tele ostane takorekoč brez hrane, strada pri polnih jastih in morda tudi že z novo krmo napolnjenim želodcem. Zato ni prav nič čudnega, če tele močno shujša in izgubi vse takozvano mlečno meso. Mesto da bi bilo od dne do dne težje, postaja lažje. Mesto, da bi rastlo, počiva tudi v rašči. Ker je prisiljeno spraviti v se mnogo več krme, kakor pa bi bilo drugače potrebno v rednih razmerah in pri naravnem razvoju prebavi, se hrbenica preveč obremenjuje — hrbet postane vleknjen. Prej primerno rejeno tele z voljno kožo in kratko svetlo dlako postane po prehitri in prezgodnji odstavi mršavo in dobi dolgo dlako. To so pred vsem posledice napačnega odstavljanja. Šele ko se prebavila privadijo na nova krmila, se začne tudi tele razvijati in rasti. Med tem časom pa lahko preteče več tednov ali tudi več mesecev. Ves ta čas pa je za razvoj in raščo teleta, ki je bilo prezgodaj in prehitro odstavljeno, izgubljen. Tudi če začnemo morda pozneje takšna teleta kaj boljše krmiti ne popravimo nikdar več onega, kar smo zagrešili in zamudili z nepravilnim in nepremišljenim odstavljanjem.

Da je prezgodnje in prehitro ali tudi samo prehitro odstavlanje telet protin naravno, nam najbolje pričajo divje živeče živali, ki spadajo k sesavcem. Pri mladičih divjih živali se izvrši prehod od sesanja starkinega mleka k trdni hrani popolnoma neprisiljeno in prav polagoma. Mlade živali se pri takem prehodu nemoteno in enakomerno dalje razvijajo in rastejo. Prav gotovo se je tudi mladičem nekaj divjega goveda godilo enako dobro.

Ako torej hočemo, da nam teleta ne zastanejo v našo veliko gospodarsko škodo v svojem razvoju in rašči, je neobhodno potrebno, da ne izvršimo odstavljanja ne prezgodaj in tudi ne pre-

hitro, temveč o pravem času in polagoma. Z odstavljanjem ne smemo zadrževati in ovirati dolje povsem zadovoljivega razvoja sesajočega teleta z napačnim nadaljnjim prehranjevanjem.

Oranje na ozke kraje - star greh naših kmetov

Leta in leta so kmetijski strokovnjaki in umni kmetovalci priporočali zlasti manjšim posestnikom, naj vendar enkrat opuste škodljivo oranje na ozke kraje ali ogone in to s precejšnjim uspehom. Danes se vsepovsod vidi njive zorane na plohe ali na zelo široke ogone in vsi boljši posestniki se poslužujejo tega načina oranja, ker so izprevideli ogromno korist, ki jim ta nudi. Toda vmes med pravilno zoranimi in ravnimi njivami opazimo še vedno take na ozke kraje, ki so navadno last manjših posestnikov ali pa tudi kakenga večjega staromodnega gospodarja. In tem naj veljajo ta navodila.

Zakaj pa je današnje moderno kmetijstvo proti oranju na ozke kraje? Zato, ker se je po dolgoletnih izkušnjah prepričalo, da se ta način obdelovanja zemlje ne izplača, oziroma da manj koristi kot ravno oranje. Za tako izpremembo so bili merodajni zlasti naslednji razlogi:

Z ozkimi kraji je pravilno in enakomerno oranje nemogoče, ker ostaja zemlja v sredini ogona nepreorana, v razoru samem pa pusta celina. Naravno je, da tako slabo in površno obdelana zemlja ne more nikdar dati bogatega pridelka. Ze sejanje z roko je na takem zemljišču otežkočeno in izpade neenakomerno. Večji del semena pade v razore, kjer setev pregosto vskali, manjši del pa na grebena. Sejanje s strojem pa je itak nemogoče. Zato je izguba semena znatna. Prav tako je otežkočena žetev, ki se da izvesti samo s srpom; ne pa s koso še manj pa s kosilnim strojem. Če smo primorani sejati deteljo na ravno površje, zakaj ne bi na prav tako obdelani zemlji uspevalo tudi žito?

Izguba rodovitne zemlje pri ozkih krajih je znatna, kajti v razorih ne raste

nobena rastlina pravilno, ampak samo na grebenih ali ob straneh. Mnenje nekaterih, da se z ogoni poveča zemeljska površina, je zmotno, kajti rastline ne rasejo na stran, ampak samo kvišku. Preizkušnje in merjenja so dognala, da znaša pri ozkih ogonih izguba na rodovitnem prostoru najmanj eno desetino; in temu sporedno gre tudi izguba na pridelku, ki je navadno še večja. Škoda, ki jo imamo pri oranju na ozke kraje v ugodnih legah, je torej znatna in nikakor ne opravičuje takega obdelovanja zemlje. Škoda je tem večja, čim ožji so ogoni, čim manj brazd sestavlja ozke kraje. Nujno je torej potrebno, da prenehamo s takim oranjem povsod tam, kjer so lege ugodne in pripravne za široke kraje ali za ravne njive.

Neenakomeren razvoj rastlinstva je značilen za ozke kraje. Po sredi grebena je največ zemlje in je ta najbolj gnajena, ob straneh in v razoru pa nasprotno; torej vrh grebena poženejo rastline svoje korenine globoko in se bohotno razvijajo; voda jim ne škodi, pač pa trpijo ob suši. Nasprotno pa stoji v razorih voda po deževju mnogo časa, radi česar zgornje marsikatera rastlina ali se slabo razvija. Tudi ne more rastlinstvo v razorih pogrnati globoke korenine, ker naleti na celino, ki je nerodovitna. Ob straneh grebena je rast tem slabša, čim nižje ležijo rastline. Neenakomeren pridelek pri ozkih krajih prihaja tudi od različnih vplivov, ki izhajajo iz solnca, zraka in iz padavin. Svetloba in toplota različno vplivata na grebenu, različno ob straneh, različno v razorih na razvoj rastlinstva. Nasprotno je pri oranju na plohe vsa zemlja enakomerno pognojena in vse rastlinstvo pod enakimi vplivi vremena.

Pridelek na ozkih krajih je znatno manjši, ker je prehrana rastlinstva neenakomerna in gre mnogo prostora v izgubo. Nadalje trpijo setve v razorih od moče, na grebenih pa od suše. Posledica je, da nepopolno prehranjeno rastlinstvo ob neugodnih življenjskih pogojih ne more dati zadovoljivih pridelkov. Tudi njih kakovost in vrednost zaostaja za onimi iz pravilno obdelanih njiv.

Kako pa preidemo iz ozkih krajev na široke ali »na plohe«? Pri izpremembah tega obdelovanja se tu pa tam zgodi, da imamo zlasti v prvem letu še neugodnejše uspehe nego prej, kar je že marsikaterega odvrnilo od tega načina oranja. Vzrok je pač ta, ker se mrtva zemlja premeša z živo plastjo in jo napravi nerodovitno. To se kaj rado zgodi, če smo postopali nepravilno. Če pa hočemo njivo tako preorati, da se prejšnji razori ne bodo prav nič poznali in da bo zemlja po vsej njivi temeljito obdelana, moramo tako-le postopati.

Najprej je razorati vsak razor zase z dvema ozkima brazdami, tako da se trda tla kolikor mogoče dvignejo, zrušijo in zrahljajo. Tako razorani razori se z nasprotno vrezanimi ozkimi brazdami zopet zasujejo, priorjejo in zravnajo. S takim razoravanjem in zopetnim prioravanjem razorov zemljo krepko zrahljamo in obdelamo. Nato jo izravnamo in pripravimo za setev. Ta način izpremembe oranja se izvede brez vsake škode za prideleke.

Ozki kraji so potrebni le v izjemnih primerih. Če je v posebnih legah stalna moča, ki škoduje rastlinskim koreninam, tedaj je opravičeno orati na ozke kraje, da se zemlja hitreje ocedi in dobijo korenine dovolj zraka. Pa tudi v zelo plitvih zemljah so ozki kraji potrebni, ker spravimo s tem zemljo na kup, iz katerega rastline laže črpajo potrebno hrano. Edino v takih položajih se da upravičiti obdelovanje zemlje na ozke kraje.

Tako smo tu pojasnili razloge, ki silijo dandanes kmetovalce, da se poslužujejo boljšega obdelovanja zemlje. Tudi v kmetijstvu kažejo praktične izkušnje, podprte z znanostjo, na nove načine v kmetijskem obratu, ki jih mora vsak umen kmetovalec uvaževati, če hoče uspešno gospodariti. Marsikateri posestnik pa še vedno vztraja na svojem neprimernem načinu in se izgovarja nanj s starimi izkušnjami njegovih dedov in pradedov. Ne vidi pa sosedove njive in bogatih pridelkov na njih, pridobljenih z umnim modernim gospodarstvom. Tam, kjer je zemlja povsod enaka, ne more veljati za vsako njivo drugo pra-

vilo. Če je »na plohe« obdelana njiva bolj rodovitna nego ona na ozke kraje, tedaj ni nikakega razloga za nadaljno upoštevanje starih navad.

Težka je današnja doba za kmetijsko gospodarstvo in kmet mora napeti vse sile, še najbolj duševne, da bo tako gospodaril, da mu bo obstoj zagotovljen. Med glavnimi načeli je to, da **treba umno izrabiti vsako ped zemlje**, kajti zemlja je tista, ki proizvaja dobrine. Nadalje **mora dvigniti pridelke svoje zemlje** z umnim obdelovanjem, s pravilnim gnojenjem, z dobrim semenom in s skrbnim gojenjem rastlinstva.

Kako se širi plevel

Huda je kmetovalčeva borba proti plevelu, ki se ne da zlahka zatreti; saj mu njegova odpornost in skromnost jamči njegov obstoj in razvoj. Med plevelne rastline prištevamo na obdelani zemlji vse one, ki jih tja ne sejemo; v pravem pomehu besede pa vse divje rastline. Vsak plevel škoduje kmetijski rastlini s tem, da ji odjemlje hrano in vodo, prostor in svetlobo; poleg tega nekateri pleveli še s tem, da s svojim strupenim semenom kvarijo pridelek zrnja, da so nevarni pašočim se živalim, da se ovijajo okrog drugih rastlin in jih tlačijo k tlom ter da koristnim rastlinam pijejo naravnost sok iz njihovih teles.

Obstoj in razvoj plevela ni zagotovljen samo z njegovo odpornostjo in skromnostjo, ampak tudi z veliko množino semen, ki ga proizvaja. V tem pogledu je važna tudi moč in trpežnost kaljivosti njegovega semen, njegov način razmnoževanja in mnoge njegove naprave za prenos in razširjenje, s katerimi je oskrbljeno. Plevelno seme razširjajo vetrovi, razne živali in mrčes, ki jih prenašajo iz enega zemljišča na drugo; enako tudi voda, ki ga pripluje iz višjih leg v nižje; tudi vlažnost zemlje same pospešuje razvoj nekaterih vrst plevela. Nadaljni vzrok njegovemu razširjevanju je iskati v šibkosti posameznih kulturnih rastlin, ki jih gojimo, če sejemo na pr. slabo zanikrno seme, ali tako, ki ni prilagojeno krajevnim pod-

nebnim in talnim razmeram. Vzrok lahko leži tudi v slabi odpornosti posameznih vrst proti gotovim plevelom, ki jih zaduši že v začetku njih rasti. Vsi ti vzroki leže v lastnostih in svojstvih posameznih plevelnih vrst.

Toda najglavnejše vzroke razširjevanja plevela je iskati v malomarnosti človeka samega. Da more kmetovalec uspešno voditi borbo s tem svojim sovražnikom, mora najprej vedeti, na kakšen način se njegovo zemljišče zaplevi, kajti samo tedaj, če pozna izvor njegovega pojava, se ga more uspešno braniti.

Prvi vzrok leži v nepazljivosti kmetovalca, ki pri kupovanju semena iz tujih krajev ga ne preizkuša na čistoto. Na ta način so bili iz Amerike prenešeni v Evropo deteljina predenica, ameriški rogovilček in mnogi drugi pleveli. Isto se dogaja, če seme doma pridelano pred setvijo skrbno ne očistimo. Največkrat čistimo seme na strojih. Če tak stroj ali mlatilnico pred uporabo na drugem mestu do čista ne otrebimo, tedaj lahko zanesemo plevelno seme, ki se drži sil, rešet in kotov stroja, med zdravo žito soseda.

Drugi vzrok moramo iskati v preveliki varčnosti živinorejca, ki poklada živini in perutnini neočiščeno seme zadnje vrste, ki je polno plevelnega semena. To gre skozi prebavne organe živali nepoškodovano ter ohrani še potem svojo kaljivost; tako pride z gnojem na gnojišče in od tu na njivo. Poskusi so dognali, da gre skozi prebavila krave 50% neprebavljenega semena kamilice, prav toliko semena preslice, ki ostane še nadalje kaljivo. Nekatero plevelno zrno postane potem še bolj kaljivo, ker se z učinkovanjem prebavnih sokov ovojna kožica razmehča in zato seme še hitreje vzkali. Tako se na pr. seme koprive, ki je šlo skozi želodec ptice, hitreje in krepkeje razvije.

Nadalje je bilo s poskusom ugotovljeno, da je od 100 plevelnih zrn, pokrmljenih petelinu, 85 ohranilo svojo kaljivost. Na ta način se vrača na njive mnogo plevelnega semena, ki se tam dalje množi in širi. — Tudi plevel, ki jih pokrmimo živini, širijo plevel, ker je v njih

zelo mnogo tega semena. Večkrat dobimo tudi v kupljenih krmilih, kakor so otrobi, oljnate pogače in slično, mnogo še kaljivih zrn, ki dospejo končno na njivo.

Kot tretji vzrok je smatrati nepravilno postopanje tistega kmetovalca, ki pušči po žetvi strnišče nepreorano; na njem se namreč začne plevel, ki ga je prej žito obsenčevalo, radi vpliva svetlobe hitro razvijati in proizvodi mnogo semena. Zapleveljenje njiv pospešuje tudi slabo obdelovanje zemlje, malomarno oskrbovanje rastlin, nepravilno kolobarenje, zlasti če na isti njivi zaporedoma gojimo isto rastlino, ki pa ni okopavina.

Četrty vzrok nastane pri mlatvi žita ob vetru na takem mestu, odkoder raznaša veter lažja plevelna semena daleč na druge njive. Zlasti osat se na ta način širi in zaseje tudi na oddaljena zemljišča.

Peti vzrok je malomarnost kmetovalca, ki trpi zapleveljene meje, obraščene jarke in slična mesta, na katerih se plevel bogatno razvija in oddaja seme na sosednje njive.

Šesti vzrok velja za zapleveljenje travnikov, ki jih neuki kmetovalci posejajo s senenim drobirjem, rempirjem, v katerem je največ plevelnih zrn, manj pa semena dobrih trav. To je važen vzrok, da izgledajo naši travniki tako pisano radi obilice travniškega plevela.

Največ so torej krivi navedeni vzroki in drugi manjši pogreški pri obdelovanju zemlje, ob setvi in pri oskrbovanju rastlin, da se plevel tako širi in nam dela tako škodo. Manj dajo temu povod lastnosti plevela samega, največ pa nevednost in malomarnost kmetovalcev samih, ki si ne znajo ali si nočejo pomagati proti temu zlu, četudi trpijo veliko škodo na kmetijskih rastlinah in njih pridelkih.

g Hmeljsko tržišče. V Zalcu je kupcijsko razpoloženje mirno in inozemski trgovci nakupujejo le neznatne količine po neizpremenjenih cenah od 60—68 Din za kg. Hmeljarji zadržujejo blago in ga ne silijo na trg, ampak vztrajajo na gornjih cenah. /

Gospodarske vesti

g Ljubljanska borza. Promet na tukajšnji borzi je bolj pičel, ker ovire našega izvoza omejujejo tudi devizno kupčevanje. Sicer so pa tečaji tujega denarja v splošnem stalni izvzemši ameriškega dolarja in angleškega funta. Tako notirajo inozemske devize brez 28.5 odstot. ažijsa na ljubljanski borzi kakor sledi: 1 angleški funt 178.55 Din, 1 ameriški dolar 36.66 Din, 1 holandski goldinar 23.12 Din, 1 nemška marka 13.68 Din, 1 švicarski frank 11.11 Din, 1 avstrijski šiling 8.80 Din, 1 belgijski belga 8 Din, 1 italijanska lira 3.02 Din, 1 francoski frank 2.25 Din, 1 češka krona 1.70 Din, 1 grška dragma 0.41 Din.

Trgovina

g Žitno tržišče. V žitni kupčiji vlada mrtilo. Dovozi so neznatni, pa tudi povpraševanja ni. Cene so pa ostale približno neizpremenjene. Edino koruza je nekoliko porasla v ceni, ker je novi pridelek slabše kakovosti. Iz tega razloga je njen izvoz zelo živahen in je gredo znatne količine ven. Na trg prihaja tudi mnogo novega blaga, ki pa vsebuje mnogo vlage. Nekaj zaključkov je bilo tudi v umetno sušeni koruzi. Času primerno suha pa ne prihaja še na trg. Umetno sušena dosega ceno 62—64 par za kg v Indiji, medtem ko je na bližnjih postajah nekoliko dražja. Za staro zahtevajo 75 par. Pšenica spodnje-banaška stane 102, zgornje-banaška 105, bačka 107.50 Din za 100 kg, moka banaška 195, bačka 195—205 Din. — Na ljubljanski blagovni borzi je dosegla pšenica bačka 150—152.50 Din, baranjska 147.50—150 Din, sremska istotako; koruza stara 125—127.50 Din, nova umetno sušena 115—117.50 Din, moka bačka 255—260 Din, banaška 270—275 Din za 100 kg.

g Tržišče lesa. Kupčija z lesom postaja vedno bolj živahna in povpraševanje po njem je vedno večje. V zadnji dobi je bilo na ljubljanski blagovni borzi zaključenih več vagonov testonov. Kupčije pa je tudi v drugih vrstah lesa. Mnogo drva gre v Italijo, pa tudi mno-

go desk. Cene so pa ostale neizpremenjeno nizke. Marsikatero povpraševanja ni mogoče zadovoljiti, ker ponujajo kupec preniske cene.

g Vinski trg. V Sloveniji je trgateg končana in mošti so deloma že polipeli. Pridelek ni tako slab, kakor so vinogradniki prvotno mislili, vendar ima precej kisline, ki se bo deloma poizgubila že pri prvem pretakanju. Kupujejo sedaj samo portugalko, ki dosega ceno od 4 do 6.50 Din liter. Izpraznile so se pa skoro že vse stare zaloge vina, ki so poskočile v ceni celo na dvojno. Za navadne mošte zahtevajo 3.50 do 4.50 Din, za boljše 5—7 Din. — V Vršču je bil pridelek vina zelo nizek, zato pa je cena porasla za polovico od lanske. Kakovost letošnjega mošta je splošno slaba in dosega povprečno 14 do 16 stopinj, iz boljših leg 18 do 20 stopinj. Cene moštu se gibljejo od 1.20 do 2 Din liter. Skupna zaloga letošnjega vina v Vršču bo znašala okoli 800 vagonov. Cene vina v Vršču so naslednje: navadno belo vino 2.60 do 3.20 Din, rdeče 2.80 do 3.30 Din, kvalitetno vino 3 do 5 Din liter.

Razno

g Letošnji pridelek koruze. Kmetijsko ministrstvo je izdalo ocenitev letošnje koruzne letine v naši državi, ki znaša 36,556.120 stotov. Ta pridelek je za 11,373.530 stotov manjši od lanskega in za 1,700.813 stotov večji od povprečnega pridelka zadnjih pet let. Dosedanje blago je kakovostno prav slabo, zato tudi cene koruzi rastejo in je postal izvoz živahen.

g Odredba glede pitanja prašičev. Kmetijsko ministrstvo je izdelalo odredbo, glasom katere je osnivanje podjetij za opitanje prašičev brez zemljišča kakor tudi za opitanje na kmetijskih obratih, ki goje istočasno več kot 100 prašičev, zvezano na dovoljenje ministrstva. Ta odredba bo kmalu stopila v veljavo, da zaščiti prašičerejo pred industrijskimi podjetji.

g Tečaj za agronome v Zagrebu in Belgradu. Društvo jugoslovanskih agronomov v Belgradu bo s sodelovanjem

kmetijskih fakultet in s prispevkom kmetijskega ministrstva priredilo petnajstodnevni tečaj za agronome na kmetijskih fakultetah v Zagrebu in Beogradu. Tečaj bo decembra ali januarja ter bo pripuščenih nanj do 50 agronomov, predvsem okrajnih kmetijskih referentov, upraviteljev drevesnic, profesorjev in suplentov kmetijskih šol in drugih banovinskih in državnih uradnikov, članov društva jugoslovanskih agronomov. Obiskovalci teh tečajev bodo dobili povrnjene stroške za potnino, stanovanje in hrano za dobo tečaja. Za kritje teh stroškov je kmetijsko ministrstvo dovolilo podporo 95.000 Din.

g Podpora za nakup umetnih gnojil. Kmetijsko ministrstvo je nakazalo banknim upravam podporo v iznosu od 420 tisoč Din, ki se ima porabiti za dvig produkcije žita v pasivnih krajih. Od tega zneska dobijo po 50.000 drinska, dravska, vrbaska, primorska, zetska, moravska, savska in vardarska banovina ter 20.000 Din dunavska banovina. Banske uprave bodo morale ta denar porazdeliti med poljedelce ali zadrage, ki ga bodo uporabile za nakup umetnih gnojil. Podpora znaša po 20 Din za 100 kg ali po 2000 Din za vagon teh gnojil, ki jih morajo kupiti v domačih tvornicah umetnih gnojil. — Ta podpora velja torej za superfosfat, ki ga izdelujemo v Hrastniku in Celju, in za apneni dušik oziroma nitrofoskal, ki ju izdeluje tvornica dušika v Rušah.

Živina

g Živinski sejem v Mariboru. Na sejem 1. oktobra so prignali 392 glav živine, od katerih je bilo prodanih 218 glav, kar pomenja živahno kupčijo. Cene za kg žive teže so bile naslednje: debeli voli 3.75—4 Din, poldebeli 2 do 3 Din, vprežni 1.75—2 Din, biki za klanje 3—4 Din, krave debele 2.50—3.25 Din, krave klobasarice 2—2.25 Din, molzne in breje krave 2—2.75 Din, mlada živina 3—4 Din, teleta 5—6 Din. — Cene mesu: volovski l. 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso bikov, krav in telic 5—7 Din, teletina I. vrste 14—16

Din, II. vrste 8—10 Din, svinjina sveža 10—18 Din kilogram.

g Prašičji sejem v Mariboru. Na prašičji sejem 3. nov so pripeljali 322 prašičev, od katerih so odprodali 172 živali. Cene so dosegli sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 100—115 Din komad, 7—9 tednov stari 120—150 Din, 3—4 mesece stari 200—250 Din, 5—7 mesecev 350—400 Din, 8—10 mesecev 450—520 Din, in 1 leto stari 580—650 Din. Kilogram žive teže so prodajali po 6—8 Din, mrtve pa 9.50—10.50 Din.

g Prašičji sejem v Ptuj. Dovoz prašičev na zadnji prašičji sejem v Ptuj je bil znaten in je znašal 318 glav. Kupčija pa je bila slaba in je bilo prodanih komaj 67 glav. Cene za 1 kg žive teže spomladanskih prašičev so bile 6—7 Din, polmaščnih 7.50—8 Din, plemenitih 6—7 Din, pujski 6—12 tednov stari so dosegli po kakovosti cene od 80 do 280 Din.

POPRAVEK.

V članku »Krmljenje posnetega mleka kokošim«, ki je bil priobčen v 17. številki letošnjega »Gospodarja«, čitaj namesto »kjer mleko razgrevaajo na 10° C ali več« pravilno: »kjer mleko razgrevaajo na 60° C ali več«.

Pravni nasveti

Zarubljeni prešiči. A. K. Lani ste prodali mlade prešiče, ki vam jih pa kupec še ni popolnoma plačal. Enega prašiča je zaklal, dva pa so mu zarubili radi nekega dolga. Pri rubežu je ugovarjal, ker prašiča še nista plačana. Izvršilni organ se pa na ugovore ni oziral. Vprašate, če imajo pravico rubiti tujo stvar. — Prašiči niso vaša last, ampak last kupca, ki ste mu jih vi prodali. Vi imate pravico od njega zahtevati le plačilo kupnine, ki vam jo je dolžan, ne pa vrnitve prašičev, ki so postali last kupca, čim ste mu jih izročili. Zato se ne more trditi, da je bila zarubljena tuja stvar. Ako pa je zares zarubljena tuja stvar, naj lastnik te stvari zahteva od zahtevajoče stranke (t. j. oni, na čigar predlog se rubi), da v določenem roku predlaga ustavitev izvršbe na to stvar. Ako zahtevajoča stranka ne ustavi izvršbe, mora lastnik vložiti izločitveno tožbo proti njej, ako hoče rešiti svojo stvar pred prodajo.

Zleba na strehi. O. H. T. Od leta 1895 stoji vaša hiša, ki ni imela na strehi na sosedovo stran niti žleba niti ograje radi zadrževanja snega. Po mapi je tisti svet, kamor zdrži pozimi sneg in kamor lije kap, vaš. Sosed zahteva, da napravite sedaj žleb in ograjo za sneg na strehi. Ali je ta zahteva opravljena? — Če je vaš svet za hišo, vam sosed sploh nič ne more. In četudi ne bi bil vaš svet, ste si vsled 30-letnega nemotenega odtekanja vode s strehe brez žleba priposestvali pravico kapa. Radi mirnega sožitja s sosedom vam svetujemo, da je pametnejše, da morda napravite žleb in ograjo na strehi, kakor pa, da bi postalo doslej mirno ozračje zastrupljeno s sovražnostjo in pravdarsko strastjo. Kajti, kjer se pripravata dva, le tretji dobiček ima.

Neplačane pričnine. R. N. I. — V civilni pravdi ste tožbo izgubili in ste bili obsojeni, da plačate vse stroške. Plačali ste stroške nasprotnikovega zastopnika in stroške svojega zastopnika. Po enem mesecu po plačilu pa ste dobili od svojega zastopnika opomin, da sami neposredno plačate onim pričam, ki ste jih sami predlagali, a zastopniku imate tudi še plačati 25 Din. Vprašate, če ste dolžni te stroške še posebej plačati. — Svetujemo Vam, da greste na sodišče in tam zaprosite, da Vam pokažejo spis, v katerem mora biti razvidno, koliko je bilo prisojeno vsaki priči pričnine in kjer bo tudi razvidno, če je te pričnine zastopnik v svojem stroškovniku zaračunal kot izplačane. Dolžni ste plačati le toliko pričam, kolikor jim je sodnik odmeril, a plačati morate, če niste te pričnine v obračunu z zastopnikom že njemu plačali. V slučaju nesporazuma imate pravico, da zahtevate od sodišča, da določi primerno nagrado za trud Vašega zastopnika.

Zavarovanje. J. S. M. — Leta 1913 ste se zavarovali pri neki zavarovalnici za življenje oziroma na doživetje po 20 letih. Sedaj poteče ta doba in vprašate, če lahko od zavarovalnice zahtevate izplačilo v srebru, ker ste tudi Vi plačevali v srebrni valuti. — Če ni v zavarovalni polici izrecno zapisano, da se bo izplačilo izvršilo v zlatih kronah oziroma v srebrnih kronah, je dolžna zavarovalnica da plača samo v sedanji valuti in sicer po en dinar za štiri krone. Saj ste tudi sami od prevrta dalje vplačevali premije samo v papirnatih kronah oziroma v dinarjih po razmerju en dinar za štiri krone. Takoj po prevrtu bi lahko sklenili z zavarovalnico dodatni dogovor, da bi povzeli premije in bi sedaj dobili primerno povraženo zavarovalnino.

Sporna meja. F. R. L. — Vaš travnik nima prave meje. Vsako leto se zgodi, da meja, ki prvi kosi, pokosi po sosedovem, kar je izzvalo vselej prepir. Meja je sicer v občinski mapi zarisana, vendar sosed ne

pristane, da bi po mapi odmerili, niti te, da stori to geometer, ker bi šla meja njemu v škodo. Hoče, da sama uredita, seveda v njegovo korist. Ker tega Vi nečete, preti sosed z advokatom. — Menda tista travica, ki zraste na spornem svetu, tudi v 10 letih ne bo toliko vredna, kot bi znašali stroški sodne komisije. Svetujemo Vam, da kot uvidevna gospodarja postavita mejnike tako, kot se je doslej uživalo. Kajti v slučaju sodnega omeječenja bo sodnik itak določil mejo po zadnjem mirnem viživanju, a ne po mapi. — Stroške sodnega omeječenja bi trpela vsaka stranka do polovice, če se izkaže, da je bilo omeječenje res potrebno radi nedoločene in nevidne meje. Če pa bi sodnik ugotovil, da je meja dovolj vidna in omeječenje nepotrebno, lahko naloži plačilo vseh stroškov predlagatelju.

Kriva prisega. K. J. — Vprašate, koliko prič mora biti, da pridrži resničen dokaz krive prisega. — Kriva prisega je kaznjiva, če se sodišče prepriča, da priča res ve, da je to neresnica kar govori, pa kljub temu to izpove kot resnico. O neresničnosti take izpovedi se sodišče lahko prepriča na temelju kasnejšega priznanja, ali na temelju spisov ali na temelju izpovedb prič. Ni pa merodajno število prič, ker izpovedbo vsake priče mora sodišče pretehtati in lahko tudi eni sami priči verjame, čeprav vse druge drugače govorijo.

Ukrađen, a zopet povrnjen dežnik. L. Z. R. — Pod kozolcem ste imeli dežnik, ki pa je od tam izginil. Ker ste pod kozolcem večkrat videli sosedove otroke in ste te otroke večkrat zasačili, da so klatili Vaše hruške, zato ste izrekli sum, da so dežnik gotovo sosedovi otroci vzeli. Po 14 dneh ste pa zopet našli dežnik pod kozolcem, ravno tam od kod je izginil. Sosed zahteva od Vas zadoščenje in grozi s tožbo. — Svetujemo Vam, da se s sosedom poravnate in prekličate svojo obdolžitev, sicer Vas lahko toži in morali bi biti obsojeni radi klevete, če ne bi mogli dokazati, da so res sosedovi otroci vzeli dežnik. V bodoče bodite previdnejši. Če Vam kaj zmanjka, prijavite stvar orožnikom in le tem smete tudi povedati na koga da sumite ter zakaj in je stvar orožnikov, da izsledijo storilca.

Stroški bolnišnice. S. L. R. — Posestnikov sin je iz malomarnosti ustrelil svojega tovariša v trebuh in ga težko telesno poškodoval. Poškodovani fant se zdravi v bolnišnici. Vprašate, kdo je plačnik stroškov. — Bolnišnica bo v prvi vrsti zahtevala povračilo stroškov od poškodovanca, oziroma njegovega očeta, ki ga je spravil v bolnišnico. Stvar poškodovanca je, da ali v kazenskem postopku ali pa s posebno civilno tožbo zahteva povračilo vseh stroškov, ki so posledica te poškodbe, toraj tudi stroškov zdravljenja v bolnišnici.